

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

dr Małgorzata Milewska

Sytuacja edukacyjna uczniów romskich

*Konferencja: **Dzieci romskie w szkole**
Poznań, 7 listopada 2022*

Rządowe strategie od 2001 r. ...

- ✓ *Pilotażowy program rządowy na rzecz społeczności romskiej w wojewódzkie Małopolskim na lata 2002-2003*
- ✓ *Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce na lata 2004-2013*
- ✓ *Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020*

Archiwalne: <https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/archiwum-programow>

Obecny: <https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/program-integracji-spoecznej-i-obywatelskiej-romow-w-polsce-na-lata-2021-2030>

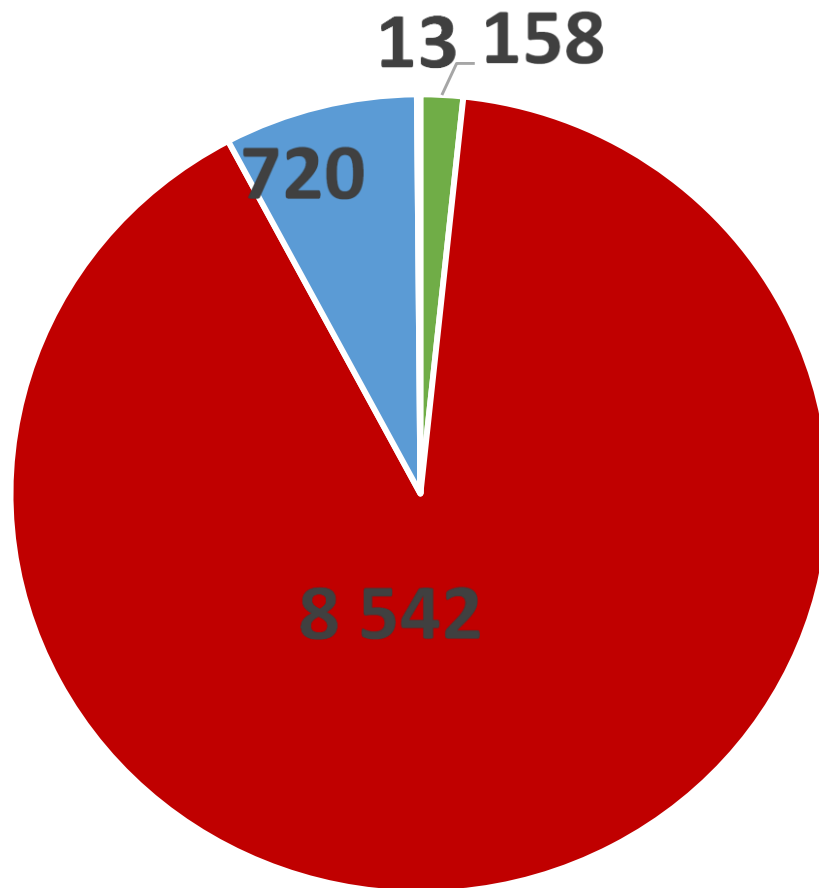
- ✓ *Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030*

... gdyż (zdiagnozowane w 2000 r.) deficyty edukacyjne uczniów romskich

- ✓ brak realizacji obowiązku szkolnego przez ok. 30 % uczniów romskich (szacunki)
  - ✓ niska frekwencja szkolna
  - ✓ brak promocji rocznej
  - ✓ brak przygotowania przedszkolnego
- ✓ niski poziom kompetencji językowych w języku polskim
  - ✓ brak zainteresowania szkołą w rodzinach romskich
- ✓ brak przygotowania szkoły do pracy z uczniem dwujęzycznym i dwukulturowym
  - ✓ nadreprezentacja uczniów romskich w szkolnictwie specjalnym (w niektórych woj.: 30-39%)
- ✓ brak używania testów niewerbalnych w PPP do diagnozy uczniów romskich

Sytuacja Romów wg NSP'02

Struktura wykształcenia Romów (13+) NSP'02

■ nieustalone ■ podstawowe (90,5%) ■ ponadpodstawowe (7,6%) ■ wyższe (0,1%)

Systemy wsparcia MSWIA – Program(y) integracji

- **systemy stypendialne***: (ok 2 000 beneficjentów pochodzenia romskiego)
- ✓ **dla ucz. utalentowanych (od 2004)**- Centrum Doradztwa i Informacji dla Romów w Pabianicach - <https://romacenter.pl/konkurs-stypendialny-2022/>
- ✓ **dla ucz. szk. ponadpodstawowych (od 2011)**
- ✓ **dla studentów (od 2004)** – oba : Związek Romów Polskich w Szczecinku
<https://romowie.com>
- *** z woj. Wielkopolskiego 5 stypendystów w 2021 r.: 2/2/1 - na ok. 2,5 tys Romów i 135 stypendiów**

- asystenci edukacji romskiej
- nauczyciele wspomagający
- świetlice środowiskowe
- zwiększona subwencja oświatowa na dodatkowe zadania edukacyjne dla uczniów romskich
- podyplomowe studia romologiczne
- podtrzymanie tożsamości kulturowej - dotacje na kulturę (poza Programem!)

<https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/dotacje2>

Sytuacja edukacyjna uczniów romskich w PL

- ✓ średnia ocen: 3,07
- ✓ frekwencja: 65,07%
- ✓ AER – 84 (spadek)
- ✓ nauczycieli wspomagających – ok. 100
- ✓ ucz. w szk. specjalnych – 10% (spadek w ciągu dekady z 17%)
(?)
- ✓ spada liczba uczniów romskich zgłaszanych do SIO

W 2022 roku tzw. standard A, czyli kwota na jednego ucznia wykorzystywana w algorytmie podziału subwencji oświatowej wynosi 6.118 zł. waga $P27=1,3$ = 6 118 +7 953=14 071 /ucz. romskiego na ucznia romskiego

Średnia ocen i frekwencja – Wielkopolska (Poznań)

średnia ocen: 3,25 (Poznań)

frekwencja: 61%

AER – 3 (?)

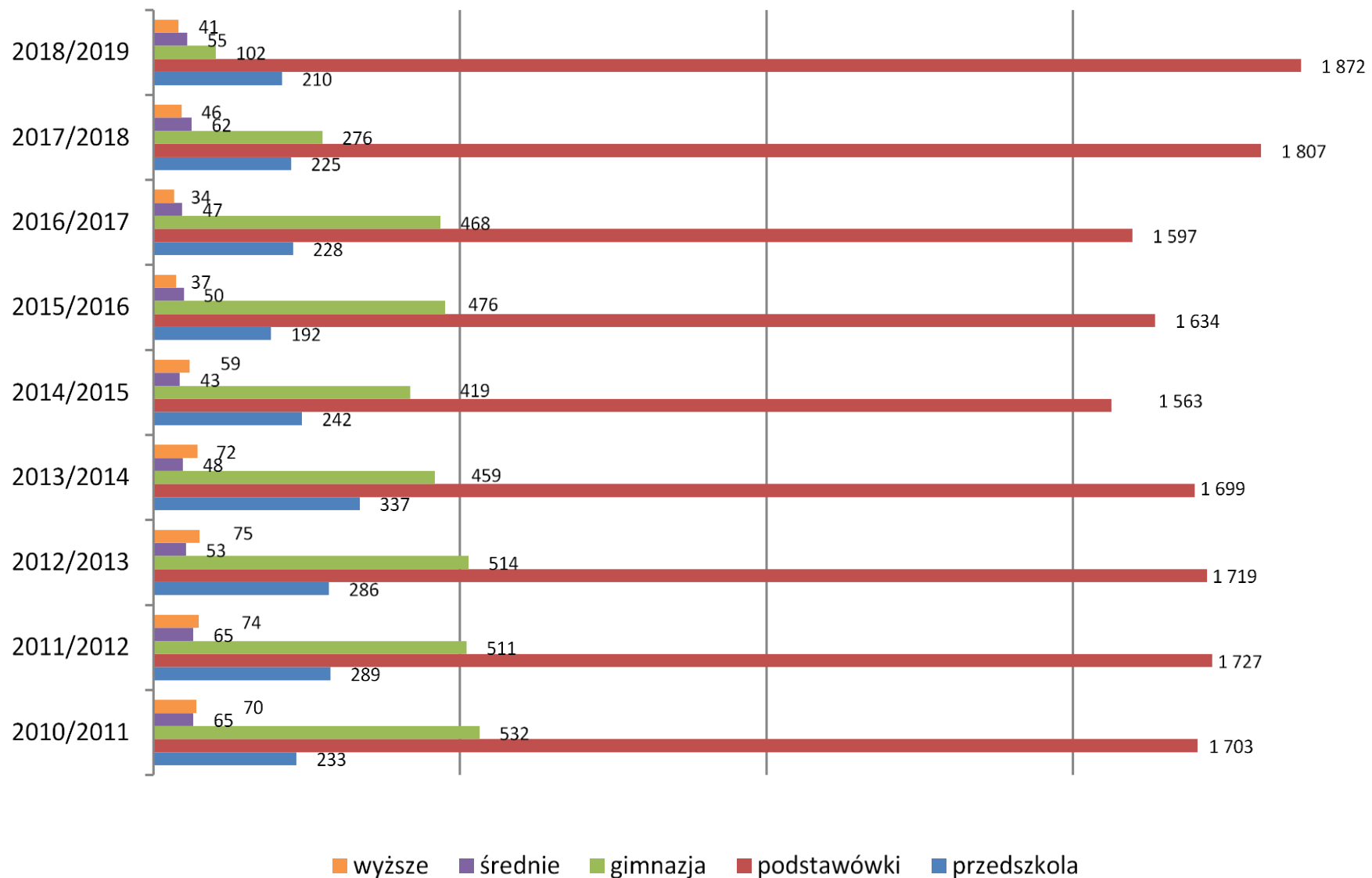
nauczycieli wspomagających – 0

ucz. w szk. specjalnych – 0 (?)

Szacunkowe dane JST (Poznań)						
	przedszkola	podstawowe	ponadpodstawowe	studenci	razem	l. w SIO
2021	15	65	10	0	90	41
2022	3	52	8	0	63	43

W 2022 roku tzw. standard A, czyli kwota na jednego ucznia wykorzystywana w algorytmie podziału subwencji oświatowej wynosi 6.118 zł. waga $P27=1,3$ = 6 118 +7 953 (A: 6 118 x P27: 1,3) =14 071 /ucz. romskiego x 43 ucz. = 605 tys. PLN (ok.)

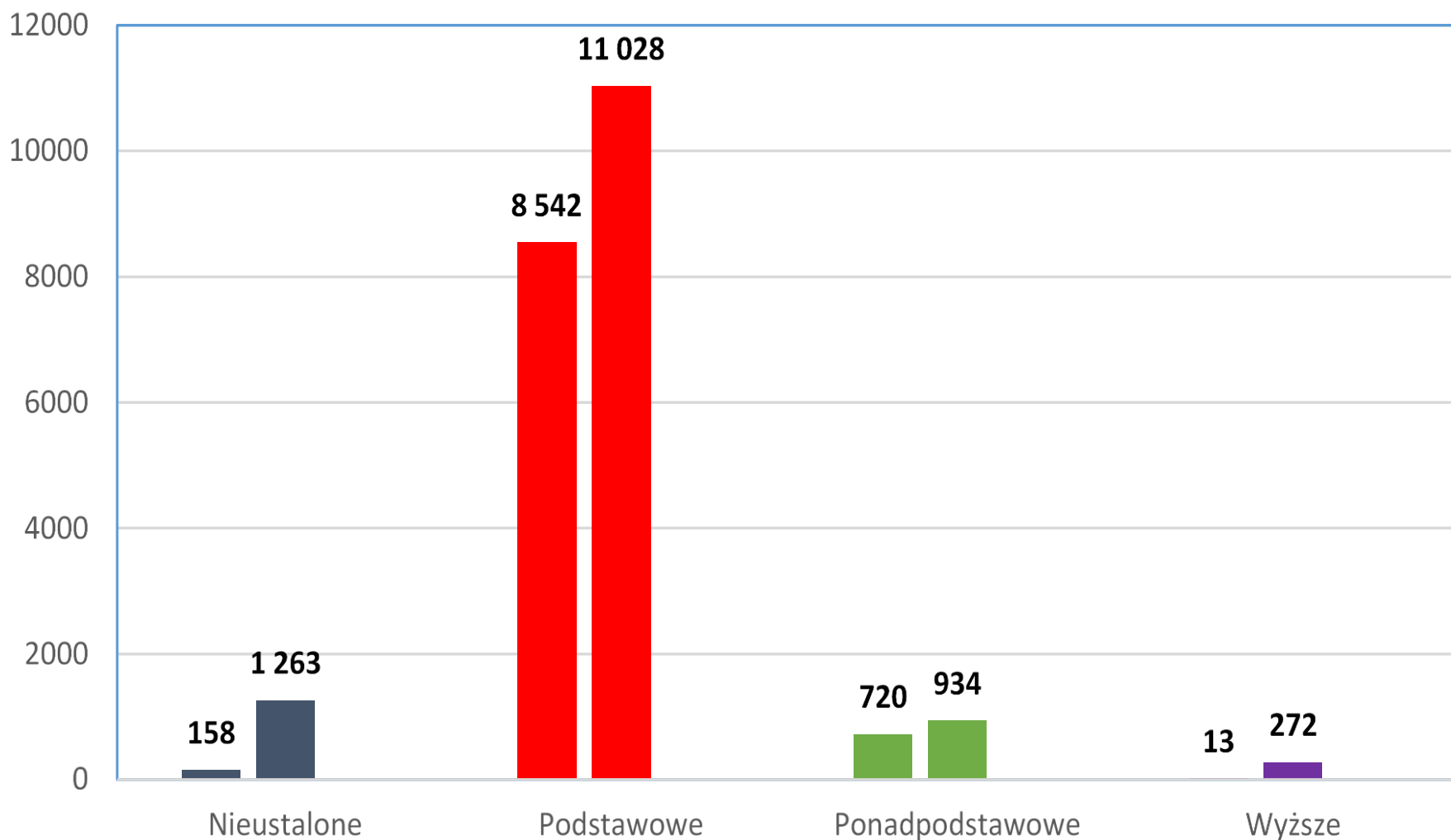
Udział uczniów romskich w kolejnych poziomach edukacji wg danych SIO

Poziom wykształcenia Romów wg NSP'02 i NSP'11

Wykształcenie Romów (pow. 13 r. ż.) wg NSP'02 i NSP'11

Asystent edukacji romskiej – najlepszy „produkt” Programu

Ramowy zakres działania AER – załącznik nr 4 do Programu integracji 2021-2030

AER - oficjalny zawód w PL od 2004 r.

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. z 2018 r. poz. 227). Dział: pracownicy opieki osobistej i pokrewni (53), opiekunowie dziecięcy i asystenci nauczycieli (531), opiekunowie dziecięcy (5311), asystent edukacji romskiej (531203).

Uzasadnienie: Program integracji, str. 6 (przyp.), 29 -30 (+ przyp.), 42, 63-64

AER – grupa szczególnego wsparcia w *Programie integracji*; *m.in. 2 x rok – szkolenia AER przez UW – zadanie systemowe Pełnomocników wojewodów*

Pracodawca – szkoła, powinien obejmować wsparciem 20-25 uczniów i tyleż rodzin, w tym w innych szkołach (porozumienie dyrektorów szkół, do których uczęszczają uczniowie romscy, w tym szkół ponadpodstawowych)

Finansowanie – zwiększona subwencja oświatowa, waga P-27 (2022 r.)

Cel: wsparcie ucznia i nauczyciela: monitorowanie frekwencji, problemów edukacyjnych we współpracy z przedmiotowcami ; **asystent ma pomagać – nie wyręczać**, transfer do szkół ponadpodstawowych i na rynek pracy

Wymagania – brak cenzusu wykształcenia, znajomość j. romskiego, wsparcie ze strony lokalnej społeczności romskiej

Publikacje

w jez. romskim/dla uczniów romskich:

*Elementarz (2 wersje językowe),
Mietek na wojnie,
Romano abecadło,
Historia Romów w obrazkach (komiks)
Drom Droga Historia Romów w Europie
Profesje romskie*

Studia romologica

Seria wydawnicza APS Romowie:

Romowie 2007, Romowie 2009 , Romowie 2011, Romowie 2013

Roma history factsheets: <https://www.coe.int/en/web/roma-and-travellers/roma-history-factsheets>

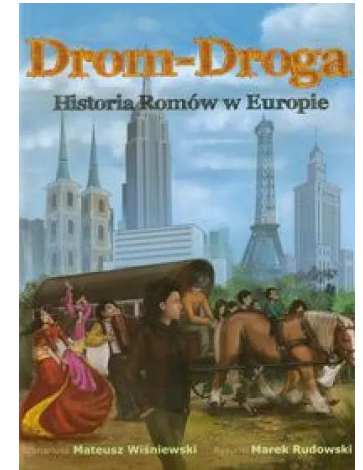
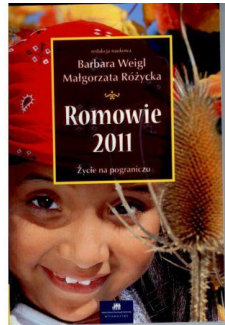
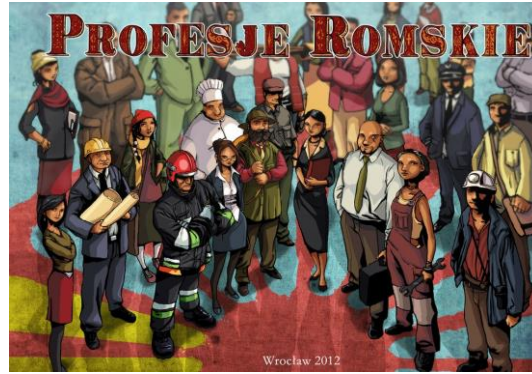
Wybrane zagadnienia diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży w kontekście wielokulturowości oraz wielojęzyczności

Edukacja dzieci romskich : praktyczny informator dla rodziców (dwujęzyczny)

<https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/edukacja-dzieci-romskich>

Publikacje

EDUKACJA DZIECI ROMSKICH

praktyczny informator dla rodziców

Broszura pe Romane Dada
Broszura perdało Romane Dada

Akty prawne

- ✓ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. 2017 poz. 1627)

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001627>

*12. 1. Przedszkola i szkoły publiczne podejmują, w razie potrzeby, dodatkowe działania mające na celu podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości etnicznej **dzieci i młodzieży pochodzenia romskiego oraz wspomagające ich edukację**, w szczególności przez prowadzenie zajęć wyrównawczych.*

*2. W przedszkolu i szkole publicznej **można zatrudnić, w charakterze pomocy nauczyciela, asystenta edukacji romskiej**. Asystent edukacji romskiej udziela dzieciom i młodzieży pochodzenia romskiego pomocy w kontaktach ze środowiskiem przedszkolnym lub szkolnym, a także współdziała z ich rodzicami oraz z przedszkolem lub szkołą.*

- ✓ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2022 (Dz.U. 2021 poz. 2453)

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210002453/O/D20212453.pdf>

Waga P27 (w 2022 r.; w kolejnych latach mogą mieć inną numeracją i inny mnożnik)

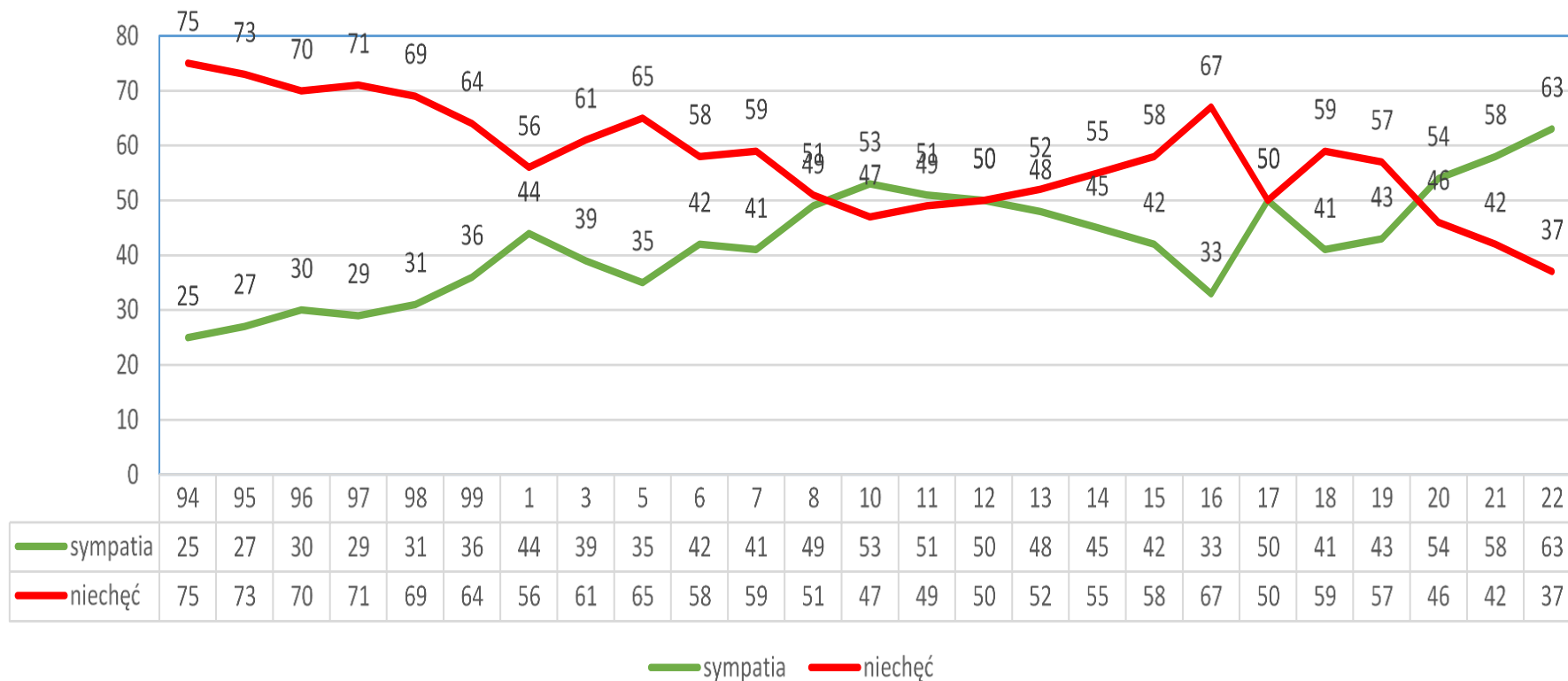
W praktyce – w przypadku uczniów romskich waga ta zawsze odnosi się do liczby uczniów mniejszej niż 80 osób w szk. pdst. (w żadnej szkole w PL nie ma większej liczby uczniów romskich)

2023

- ✓ Nabór wniosków - do 15 listopada do WUW
- ✓ Podyplomowe studia romologiczne – Uniwersytet Adam Mickiewicza, start - luty 2023
- ✓ Stypendia 2023 – strony ZRP i Centrum Doradztwa i Informacji dla Romów
- ✓ SIO – do 30 września – zgłaszanie uczniów romskich, dla których szkoły organizują dodatkowe zadania edukacyjne

Opinia publiczna (badania CBOS)

Rozkład odpowiedzi dotyczących sympatii/obojętności/trudno powiedzieć vs deklarowanej niechęci wobec Romów 1994-2022

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Dziękuję za uwagę!

Wydział Mniejszości Narodowych i Etnicznych DWRMNIE

*tel. 22 60 118 82
malgorzata.milewska@mswia.gov.pl*